

Hukuka giriş – hak ve türleri – 5. videosunun bendeki izleri

HAKLA İLGİLİ BİRKAÇ SÖZ

Evet , hukuka girişle ilgili bir açıköğretim videosu seyretmiş bulunuyorum .

Dersimize hak nedir sorusu ile başlayalım.

Dersimizi Prof. Dr. Turgut Akıntürk sunuyor .

Hak nedir ? : Hukuki anlamda kişilerin korunan menfaatleri demektir . Yani kişilerin hukuk düzeni tarafından korunan ve kişilere tanınan yetkililerdir demek mümkündür . Hukuk düzeni insanları niye korur , di ' mi yani ? ! ...

Hukukun süjesi ya da sahibi kişilerdir . Gerçek kişi olarak yalnızca insanlar kişidir .

Turgut Akıntürk de siyah giyinmiş videoda , yakışmış kendisine giydiği ...

Mavi bir dekor var stüdyoda . Hocamız , elinde bir çubuk , anlatıyor konuları .

Hak nedir sorusuna cevap verdik diyelim , iş bitti mi ? Hayır ...

İnsanların hakları yenilmiş olabilir . Hak sözcüğüne hukuki anlamda verilen anlam yukarıda söylediğim şeydir ...

Turgut Akıntürk , gözlüğüyle çıkıyor anlatmaya genelde derslerde .

İnsanların hakları nelerdir ? Şimdi bu soruya gelelim ...

Şimdi şöyle bir göstereyim :

1. Kamu hakları : Kişisel haklar , siyasi haklar , sosyal ve ekonomik haklar ...

2. Özel (medeni) haklar

Kamu hakları , kamu hukukundan doğan haklar ... Örneğin anayasa hukuku ile ilgili haklar ...

Siyasi haklara örnek : Seçme ve seçilme , memur olma , siyasi partilere girme hakkı ...

Özel haklar , özel hukuktan doğarlar . Örneğin medeni hukuktan veya ticaret hukukundan doğanlar ...

Hak , hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetkililerdir .

Burada şu ayrıntıları söyleyeyim ; mülkiyet hakkı bir eşya üzerinde kişiye tanınan bir haktır . Malın sahibine " malik " denir . Malik sahibi olduğu malı kullanır , ondan yararlanır , o mal üzerinde tasarruf hakkını kullanır . Her biri malik için bir haktır . Şöyle ki ; kullanma hakkı , örneğin bir evin sahibinin bizzat o evde kalması durumunda olur . Yararlanma hakkı ; o evi ev sahibi ya da kiralyan , kiracıya bir kira sözleşmesiyle verdiğinde ve oradan bir gelir elde ettiğinde olur . Tasarruf etme hakkı ise örneğin sahibi olduğumuz kalemi hediye ettiğimizde veya yanmayan bir çakmağımızı çöpe attığımızda olur .

Kullanma hakkıyla ilgili bir detay : Ev sahibi evini boş bırakabilir . Evini depo gibi kullanabilir . Bu da mülkiyet hakkıyla ilgilidir .

Özel hakları gruplandırırım .

1. İleri sürülebilmesine göre : Mutlak haklar , nisbi haklar

2. Maddi veya manevi oluşuna göre : Malvarlığı hakları , kişilik hakları

3. Devredilebilmesine göre : Devredilebilen , devredilemeyen haklar

4. Yenilik doğurmasına göre : Yenilik doğuran haklar , alelaide haklar
Mutlak hakları da gruplandırılalım .

1. Mallar üzerinde

- a. Maddi mallar (eşyalar) üzerinde
- b. Maddi olmayan mallar (eserler) üzerinde

2. Kişiler üzerinde

Şimdi teker teker inceleyelim .

Mutlak hak , herkese karşı ileri sürülebilen haklardır . Örneğin mülkiyet hakkı . " Kimse benim tarlamdan geçemez . " diyebilir bir malik . Ya da malına zarar verilmemesini isteyebilir . Yani herkesten saygı bekleyebildiğimiz haklardır .

Nisbi haklar ise yalnızca ilişkide olduğumuz kişiye karşı ileri sürebildiğimiz haklardır . Örneğin kiralayan , kiracısının verdiği kira ücretini kiracının ailesinden isteyemez . Sorumlu olan kişi kiracıdır ve bu ücret yalnızca ondan istenebilir .

Maddi veya manevi oluşlarına göre dediğim grupta , malvarlığı hakları şöyle anlatılabilir : Kişinin kişiliğine sıkı sıkıya bağlı olmayan , ölümden sonra başkalarına geçen , maddi özellikli haklardır . Kişilik hakları ise kişiye sıkı sıkıya bağlı , kişinin ölümüyle sona eren , manevi içerikli haklardır . Örneğin kişinin sırları , onuru , resmi , ...vb. ile ilgili haklardır .

Devredilebilen haklar ise başkalarına sözleşmeyle geçebilen haklardır . Mülkiyet hakkı örnek olabilir .

Bir başkasına borçlar kanununa göre alacak hakkımızı devredebiliriz . Alacak hakkı istemeye yetkili olduğumuz hakkı belirtir . Bu devir işlemine " alacağın temliki " denir . Bir şey ekleyeyim ; bir başkasına narenciye , portakal mesela , bahçemizden yararlanma hakkımızı verebiliriz .

Devredilemeyen haklar ise başkalarına sözleşmeyle geçemeyen haklardır . Aile hukuku ile ilgili haklar böyledir . Karı koca , aile hukuku ile haklarını devredemezler .

Yenilik doğuran haklar ; yeni bir durum ortaya çıkaran , var olan durumu değiştiren ya da kaldıran haklardır . Mesela fesih hakkı ... İşveren ya da işçi iş sözleşmesini feshedebilirler . Ya da kiracı veya kiralayan (ev sahibi) kira sözleşmesini bitirebilirler .

Alelaide haklar bu tür hakların dışından kalan haklardır .

Mutlak haklar ile ilgili olarak :

Maddi mal (eşya) üzerindeki haklar : Uzayda yer kaplayan , beş duyuyla anlaşılan varlıklar eşyadır . Medeni hukuktaki eşya hukuku deyimi yerine maddi mal hukuku deyimi kullanılmaz . Bu haklara aynı (ayn , eşya demektir .) haklar da denilir .

Maddi olmayan mallar üzerindeki haklar : Bir beceri ürünü olan bu mallara " eser " denir . Bu haklara da " eser (yazar , telif) " hakları da denir . Eserler ; kitap , beste , heykel ,...vb. olabilir .

Kişiler üzerindeki mutlak haklar : Kişi , hakkın sahibidir . Ama iki farklı durum vardır . Biri , velayet diğeri de vesayet hakkıdır . Velayet hakkı ana babaya medeni hukukun tanıdığı mutlak haklardır .

Çocuğu kaçırılan biri onun geri getirilmesini isteyebilir . Vesayet hakkı da (Bu hakkın sahibine **vasî** denir .) 19 yaşını doldurmuş kişilerin akıl hastalığı gibi durumlarda korunması için hakim tarafından tayin edilen birine tanınan mutlak haktır . Bu kişiler mallarını korumak isteyen birine tanınan haklara sahiptirler .

24.11.2008 03:35:14

E - postam : dussunce@yahoo.com

Yazan : Tarık Tümlü ' nün fakstaki tezahürü ...

<http://bilgimim.tr.cx> adresine bir uğrarsanız sevinirim .